

LATVIJAS
PAŠVALDĪBU
SAVIENĪBA

INFORMĀCIJA PAR PLĀNOTAJĀM IZMAIŅĀM VALSTS PĀRVALDES IEKĀRTAS LIKUMĀ UN PUBLISKAS PERSONAS KAPITĀLA DAĻU UN KAPITĀLSABIEDRĪBU PĀRVALDĪBAS LIKUMĀ

DR.OEC. ANDRA FELDMANE, PADOMNIECE UZŅĒMĒJDARBĪBAS JAUTĀJUMOS

Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums (PKDKPL)	Valsts pārvaldes iekārtas likums (VPIL)
— Kapitālsabiedrību pārvaldības prasību dažādošana atbilstoši Publisko kapitālsabiedrību edalījumam	— Latvijas ekonomiskā attīstība un līdzdalības nosacījumu atbilstības izvērtēšana
— Valsts kapitālsabiedrību (VKS) pārvaldes prasību pārskatīšana	— 88. Pantā paplašināti stratēģiski svarīgu preču un pakalpojumu eksporta tirgi

Valsts pārvaldes iekārtas likuma pilnveides iespējas – 88. panta pirmā daļa		
— Inovāciju un eksporta darbības iekļaušana līdzdalības pamatojumos	— Statiskais uzraudzības modulis	Līdzdalības robeža un lietas izskatīšanas kārtība, — atbilstoši Konkurences likumā paredzētajai pārkāpumu procedūrai
— Līdzdalības nosacījumi citās valstīs	— Līdzdalības kritēriju pilnveidošanas risinājumu modeļi	— Akciju publiskā piedāvājuma veikšana

Valsts pārvaldes iekārtas likuma pilnveides iespējas – 88. panta otrā daļa		
— Konkurences padomes atzinuma sniegšanas funkcija	— Jākonsultējas ar komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem un, ja nepieciešams, arī ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā	— Konkurences neitralitātes stiprināšana

Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma pilnveides iespējas		
— Nepieciešamība dažādot pārvaldes prasības Publisko kapitālsabiedrību iedalījumam	Potenciālā metodoloģija VKS prasību — pārskatīšanai un vienots izvērtēšanas ietvars visām publiskajām personām	— Pašvaldības dome rīko publisko apspriešanu un konsultējas ar komersantu biedrībām

Svarīgi, ka šie grozījumi 2026.gada martā tiek skatīti Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas darba grupā pirms to virzīšanas uz pirmo lasījumu.

Tiek piedāvāts izteikt 88. panta pirmo daļu jaunā redakcijā, lai juridiski precizētu formulējumus un papildinātu regulējumu ar kapitālsabiedrības pamatdarbības aspektu.

- (1) Ciktāl likumā nav noteikts citādi, publiska persona savu funkciju efektīvai izpildei, tostarp vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu nodrošināšanai sabiedrības interesēs, var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, ja īstenojas vismaz viens no šādiem kapitālsabiedrības pamatdarbības nosacījumiem:
- 1) tiek novērsta tirgus nepilnība — situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
 - 2) publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai sniegti pakalpojumi, kas kapitālsabiedrības pamatdarbības ietvaros ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai;
 - 3) publiskas personas dibināta kapitālsabiedrība vai cita kapitālsabiedrība, kurā publiska persona ir ieguvusi līdzdalību, veicot arī citas darbības, tai skaitā izstrādājot inovācijas vai izejot un darbojoties eksporta tirgos, savā rīcībā ievēro vispārējos stratēģiskos mērķus, kā arī brīvu un godīgu konkurenci, tai skaitā Konkurences likumu un konkurences neitralitātes principus.
 - 4) tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Spēkā esoša norma 24.¹ pants. Publiskas personas kapitālsabiedrību iedalījums grupās pēc to finansējuma avotiem

(1) Publiskas personas kapitāla daļu turētājs nosaka, ka publiskas personas kapitālsabiedrība atkarībā no tās finansējuma avotiem ietilpst vienā no šādām grupām:

- 1) komerciāla publiskas personas kapitālsabiedrība — kapitālsabiedrība, kura nav iekļauta vispārējās valdības sektorā un kurai valsts vai pašvaldības budžeta finansējums pēdējo triju gadu laikā nepārsniedz 10 procentus no kapitālsabiedrības vidējā kopējā apgrozījuma šajā periodā;
- 2) no publiskas personas atkarīga nekomerciāla publiskas personas kapitālsabiedrība — vispārējās valdības sektorā iekļauta kapitālsabiedrība, kura primāri nodrošina nefinanšu mērķu īstenošanu un kurai valsts vai pašvaldības budžeta finansējums pēdējo triju gadu laikā pārsniedz 90 procentus no kapitālsabiedrības vidējā kopējā apgrozījuma šajā periodā;
- 3) no publiskas personas atkarīga komerciāla publiskas personas kapitālsabiedrība — kapitālsabiedrība, kura neatbilst šīs daļas 1. un 2. punktā noteiktajiem kritērijiem.

(2) Publiskas personas kapitālsabiedrības meitas sabiedrības ietilpst tajā pašā grupā, kurā ietilpst mātes sabiedrība, izņemot gadījumu, kad meitas sabiedrība tiek finansēta pēc atšķirīgiem principiem.

(3) Mainoties finansējuma avotiem vai izvērtējot līdzdalību kapitālsabiedrībā šā likuma 7. pantā noteiktajā kārtībā, kapitāla daļu turētājs aktualizē publiskas personas kapitālsabiedrības piederību pie konkrētas grupas.

Spēkā esošie publisko kapitālsabiedrību veidi

Iedalījums	Primārais	Ieņēmumu modelis	Konkurence tirgū	
Komerčiālais	Peļņa	Ieņēmumi no darbības tirgū	Augsta	AS "Attīstības finanšu institūcija Altum" Nacionālas aviosabiedrības Enerģētikas uzņēmumi AS "Latvijas valsts meži"
Dalēji komerčiālais	Peļņa un sociāli	Dalīta ieņēmumi (atsevišķas subsīdijas)	Vidēja	Komunālie pakalpojumi un pasta pakalpojumi Kultūras ministrijas 14 kapitālsabiedrības Veselības aprūpe un izglītība VAS "Pasažieru vilciens"
Sociālais	Sociālā labklājība un pieejamība	Subsidēti vai bezmaksas pakalpojumi	Ierobežota	Apkaimju aktivitātes un atpūtas organizēšana VAS Valsts nekustamie īpašumi SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca" VSIA "Latvijas Valsts ceļi"

Pārvaldības principi un pašvaldības stratēģiskā loma

Grozījumi 3.¹ pantā un 5. pantā jaunas prasības kapitāla daļu turētājam

Jaunie pārvaldības principi (3.¹ pants)

- Informēts un aktīvs īpašnieks, pašvaldībai jādefinē vispārējais stratēģiskais mērķis un būtiskie uzdevumi
- Mērķorientācija, kur lēmumi vērsti uz kapitālsabiedrības mērķu sasniegšanu, nodrošinot lietderīgu aktīvu ieguldīšanu
- Risku vadība pārskatāmība un savlaicīgi preventīvi pasākumi risku mazināšanai
- Informācijas atklātība — nodrošina pieejamību atbilstoši atklātības prasībām

Augstākās lēmēj institūcijas kompetence (5. pants)

Jāpamato atbilstība VPIL 88. panta nosacījumiem norādot valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai stratēģiski svarīgus īpašumus (vai īpašumu grupas), tirgus nepilnības, ko paredzēts novērst, vai kapitālsabiedrības darbības rezultātā radītas preces un pakalpojumus (vai to grupas), kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

5.pants. Līdzdalības iegūšana un izmaiņas

(2) Atļauju publiskas personas kapitālsabiedrībai iegūt līdzdalību, iegūt izšķirošo ietekmi vai izbeigt izšķirošo ietekmi citā kapitālsabiedrībā pieņem attiecīgās kapitālsabiedrības dalībnieku (akcionāru) sapulce.

(3) Šā panta pirmajā un otrajā daļā minētajos lēmumos ietver:

1) vērtējumu attiecībā uz atbilstību šā likuma 4.panta nosacījumiem;

2) **vispārējo stratēģisko mērķi;**

3) **iedalījumu attiecīgajā grupā atkarībā no tās finansējuma avotiem.**

Eiropas Komisija aicina līdz š.g. 23. aprīlim iesaistīties sabiedriskajā apspriešanā par jaunās **Vispārīgās grupas atbrīvojuma regulas** projektu,

Brussels, 18.2.2026
COM(2026) 82 final

**COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN
PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL
COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS**

Communication on the EU's eastern regions bordering Russia, Belarus and Ukraine

Strong regions for a safe Europe

Eiropas Komisijas pieejas maiņa valsts līdzdalības un valsts atbalsta regulējumā norāda uz nepieciešamību pārskatīt publiskas personas iesaisti kapitālsabiedrībās, īpaši gadījumos, kad tā saistīta ar stratēģiski nozīmīgu aktīvu pārvaldību vai kapitālsabiedrības pamatdarbības nodrošināšanu. Tas dotu valstij un pašvaldībām lielāku elastību rīkoties, lai saglabātu kontroli pār stratēģiskiem aktīviem un nodrošinātu sabiedrībai būtisku pakalpojumu nepārtrauktību. Iespējamie valsts atbalsta instrumenti ir kapitāla ieguldījumi, aizdevumi un garantijas, nodokļu atvieglojumi, subsīdijas un granti, publiskā finansējuma instrumenti

Vietējā siltumapgādes uzņēmuma mērķi (kritiskā infrastruktūra)

Finanšu mērķi

rentabilitāte · dividendes · apgrozījums

Saimnieciskā darbība

- Siltumenerģijas pārdošanas ieņēmumu nodrošināšana, peļņa / zaudējumi, apgrozījums, rentabilitāte, EBITDA
- Regulētas tarifu atdeves sasniegšana atbilstoši SPRK apstiprinātajiem tarifiem
- Dividenžu izmaksa pašvaldībai atbilstoši vidēja termiņa stratēģijā noteiktajam apjomam

Investīcijas un attīstība

- Investīciju programmas īstenošana siltumtīklu atjaunošanā noteiktā budžeta ietvaros
- Siltumenerģijas ražošanas pašizmaksas samazināšana par $\geq 5\%$ piecu gadu periodā
- Biokurināmā īpatsvara palielināšana — izmaksu samazinājums un atkarības mazināšana

Ilgspēja un pārvaldība

- Finanšu rezervju uzturēšana — vismaz 3 mēnešu ekspluatācijas izdevumi
- Kredītsaistību apkalpošana noteiktajā termiņā un paredzētajā apjomā
- Izmaksu efektivitātes mērķrādītāju sasniegšana — benchmarking ar nozares vidējo

Nefinanšu mērķi

ilgtspēja · pakalpojumu kvalitāte · sabiedriskais labums

- Nepārtraukta un uzticama siltumapgāde visu apkures sezonu
- Siltumenerģijas tarifu sociālā pieejamība mājsaimniecībām
- Pieslēgumu nodrošināšana jauniem patērētājiem tīkla attīstības zonās
- Siltumtīklu tehniskā stāvokļa uzlabošana — siltumzudumu samazināšana par $\geq 15\%$
- Pāreja uz atjaunojamiem energoresursiem (biomasa, siltumsūkņi, ģeotermālā enerģija)
- Oglekļa emisiju samazināšana atbilstoši pašvaldības klimata rīcības plānam
- Klientu apmierinātības indeksa saglabāšana virs 75% (gada aptauja)
- Korporatīvās sociālās atbildības pasākumi
- Darbinieku apmācības un drošības prasību izpilde; gadskārtējs ziņojums

ZAUDĒJUMU ATLĪDZINĀŠANA UN KL 14.¹ PANTS

Zaudējumu atlīdzināšanas tiesiskais pamats ir konstatēts konkurences tiesību pārkāpums. KL 14.1 pants, atbilstoši likumdevēja noteiktajam, ir neatbilstība.

Uz doto brīdi spēkā esošais KL regulējums neaizstāv to personu tiesiskās intereses, kuras ir cietušas no publisko personu un to kapitālsabiedrību veiktām konkurenci kropļojošām darbībām, kuru rezultātā ir noticis ne tikai konkurences kropļojums konkrētā tirgū vai tā segmentā, bet arī radīts zaudējums konkrētajam subjektam.

Šis ir Konkurences padomes sagatavots slaidis ar priekšlikumu, kas tika izskatīts
Konkurences padomes konsultatīvās padomes sēdē.

Priekšlikums Konkurences likuma regulējuma pilnveidei

Papildināt Konkurences likuma 11. pantu ar septīto daļu šādā redakcijā: “Ja tirgus dalībnieku vertikālā vai horizontālā vienošanās nevar ietekmēt tirdzniecību starp ES dalībvalstīm, tad tirgos, kuros piedalās publiskām personām piederošas komercsabiedrības, vienošanās var attiecināt uz visām tirgus dalībniecēm līdzvērtīgus nefinanšu mērķus.”

LPS pamatojums

Vienveidīga pieeja, neatkarīgi no vienošanās ietekmes uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, nevar būt pašmērķis. Vienāda pieeja lieliem un maziem, ar citām dalībvalstīm saistītiem un nesaistītiem darījumiem, samazina Latvijas iekšējā tirgū esošiem uzņēmumiem attīstīties (līdzīga kļūda savulaik tika pieļauta nosakot par vairākām kārtām mazākus iepirkuma sliekšņus). Lai mazinātu birokrātiju un vienlaikus stiprinātu konkurences neitralitāti, nepieciešams paredzēt regulējuma izņēmumu, kas nodrošina līdzvērtīgu nefinanšu mērķu noteikšanas un izpildes kārtību gan privātpersonām, gan publiskām personām piederošiem uzņēmumiem.

www.lps.lv

@lps_lv

@PasvaldibuSavieniba

PALDIES!

